

A collection of various objects is arranged on a black background. In the upper left, a silver ring is positioned next to a tangled mass of thin, metallic-looking wires. To the right, a large, crumpled piece of yellowish paper is visible. In the center, a large, crumpled ball of yellow paper is prominent. Below it, a smaller, crumpled ball of white paper is tied with thin, dark threads. In the lower right, a large, crumpled piece of yellowish paper is partially visible. At the bottom, several small, metallic-looking spheres are scattered, some of which appear to be reflective or have a textured surface. The overall composition is abstract and artistic.

MUSICA
DIVINA

MUSICA DIVINA 2017: persartikelen

Een nieuwe hemel en een nieuwe aarde

1. Kerk & Leven door Filip Ceulemans, 16.08.2017: *Paslm voor een nieuwe wereld*
2. Tertio Magazine, september 2017: *Een nieuwe wereld en een nieuwe aarde*
3. De Standaard, door Tom Janssens, 18.09.2017: *Boccherini met boomerangeffect*

Psalm voor nieuwe hemel

Negen dichters creëren nieuwe psalm voor Musica Divina

- ▶ Psalmen verenigen kracht van muziek en poëzie
- ▶ Traditionele elementen blijven behouden
- ▶ Muziek kan alleen ontstaan wanneer mensen samenwerken

Filip CEULEMANS

Nieuwe heren, nieuwe wetten. Het lijkt ook op te gaan voor Musica Divina. De basisidee van dat jaarlijkse muziekfestival blijft uiteraard onveranderd: hemelse muziek brengen in het aangepaste kader van abdijen en begijnhoven in de provincie Antwerpen. Toch laat de komst van een nieuwe directeur van Festival van Vlaanderen Kempen zich merken.

Het motto van de programma is dit jaar niet toevallig *Een nieuwe hemel en een nieuwe aarde*. „Die tekst ontleen we aan Apocalyps 21, 1, waar staat: ‘En ik zag een nieuwe hemel en een nieuwe aarde’”, zegt directeur Jelle Dierickx. „Men moet geen profeet of geleerde zijn om te weten dat de huidige omwentelingen in de wereld ingrijpend zijn, of het nu gaat om klimaatverandering, sociale herschikkingen of politieke verschuivingen. In deze turbulente tijden kan muziek ons helpen om ons bestaan en onze spiritualiteit op een nieuwe manier te definiëren. Om muziek te laten klin-

Jelle Dierickx laat een nieuwe wind waaien door Festival van Vlaanderen Kempen. © Musica Divina

ken, moet men willens nillens samenspelen. En om de waarachtige en diepgaande ervaring die muziek met zich meebrengt te beleven, moet men willens nillens luisteren. We bouwen allemaal samen aan ‘een nieu-

we hemel en een nieuwe aarde’. Dat zoeken we niet uitsluitend in hemelse muziek, maar ook in poëzie.”

Poesia Divina is een opmerkelijke nieuwkomer in het programma. „We vragen negen

Vlaamse dichters, één voor elke stad waar we neerstrijken, een nieuwe ‘psalm’ te dichten uitgaande van het festivalmotto”, vervolgt Jelle Dierickx. „Als gezongen gebeden combineren psalmen de kracht van poëzie en muziek. Net als muziek kan poëzie ons helpen een glimp op te vangen van de mogelijke nieuwe hemel en nieuwe aarde. Zenboeddhisten noemen dat satori, een verlicht moment.” De dichters lezen hun psalm zelf in waarna die te beluisteren valt op de website van Musica Divina.

„Om muziek te laten klinken, moet men willens nillens samenspelen”

Nog een accentverschuiving zien we bij de sprekers die Dierickx aan het programma toevoegt. De voorgaande jaren gaf vicaris Bart Paepen uitleg bij muziekstukken als het *Stabat Mater*, dit jaar is *De Morgen*-journalist en notoir atheïst Joël De Ceulaer te gast in de abdij van Averbode om er te spreken over *De grote vragen*. Centraal in zijn verhaal staat de relatie tussen godsdienst en wetenschap.

Musica Divina vindt plaats van 15 tot 30 september in de abdijen van Postel, Tongerlo en Averbode en de begijnhoven van Lier, Mechelen, Hoogstraten, Geel, Herentals en Turnhout. Voor het volledige programma surf u naar www.musica-divina.be.

Amaryllis Dieltiens.

vankelijke sceptis van zijn tijdgenoten over het feit dat Brahms, de symfonieschrijver, zich aan een Requiem waagde, was geheel onterecht."

"Het onzegbare en onbespreekbare toch ter sprake brengen."

Telkens weer ervaart Naessens hoezeer een Stabat Mater mensen diep kan raken en troosten. "Die hymne is eeuwenoud, zeer universeel en tegelijk erg persoonlijk. Ook wie de religieuze overtuiging ervan niet deelt, kan daarom toch gegrepen worden door wat daarboven uitstijgt. Bij de uitvoering is het bovendien uiteindelijk toch de muziek die de bovenhand krijgt." Hetzelfde geldt voor de uitvoerder, getuigt Dieltiens: "Helemaal anders dan concertaria's, waarin je teatraal alle registers kan opentrekken, brengt een Stabat Mater door zijn spirituele karakter vanzelf ingetogenheid en terughoudendheid". Wegens die emotionele, universele kracht van religieuze muziek is het voor beiden zelfs niet ondenkbaar een Mattheuspassie bijvoorbeeld in de kerstperiode uit te voeren.

Barokmuziek in barokke ruimte

Niet alleen tijd, ook ruimte blijkt voor de uitvoerders de rijkdom van de muziek naar boven te brengen. "We hadden eens een concert met dit Stabat Mater in een kleine, kurkdroge zaal in het stadhuis van Hasselt – de omstandigheden waren dus verre van ideaal en toch werd het iets bijzonders. Het nauwe contact met het publiek maakte het tot een erg intiem gebeuren. Voor Musica Divina (zie kader, nvd) zullen we dezelfde muziek brengen in de barokke abdijkerk van Averbode, een ruimte waarvoor ze bedoeld is. We zullen daar onvermijdelijk barokker musiceren. Per ruimte krijg je sowieso een andere uitvoering. Routine bestaat niet", weet Naessens. "Concertgangers hebben thuis vaak al een cd met een favoriete versie van een muziekstuk gewoon binnen handbereik. Een uitvoering tijdens een liveconcert is dan wel minder perfect en deen, maar net het contact tussen publiek en musici maakt zo'n gebeuren tot een totaal andere, onvergelykbare ervaring. Voor ons ligt daarin op zo'n moment de uitdaging."

Katalysator

Of muziek werkelijk iets kan betekenen voor de wereld in haar verlangen naar "een nieuwe hemel en een nieuwe aarde"? "Zelf heb ik nood aan kunst en muziek om de schoonheid van de wereld te blijven zien. Ik was erg getroffen door beelden van de mensen in Mosul die kwamen luisteren naar de leraar van een totaal vernielde muziekschool die één gitaar had weten te redden uit de handen van IS. Juist in periodes van ontbering grijpen mensen daarnaar terug", stelt Dieltiens. Naessens pikt in: "Heeft niet iedereen een gelijkaardige behoefte aan schoonheid? Met muziek kan je het onzegbare en onbespreekbare in een zeer eenvoudige taal – er zijn maar zeven noten – toch ter sprake brengen. Iedereen is vanuit een natuurlijk aanvoelen in staat muziek te verstaan. Daarom kan bijvoorbeeld voor vluchtelingen muziektherapie echt betekenisvol zijn. Muziek kan een katalysator zijn die mensen vooruit helpt en daar kunnen wij als uitvoerders aan bijdragen."

www.caprioladigioia.be

MUSICA DIVINA

"Een nieuwe hemel en een nieuwe aarde"

Editie 2017 van Musica Divina, de na-jaarsreeks van Festival van Vlaanderen Mechelen/Kempfen, heeft zich voor haar motto laten inspireren door Apokalyps 21, 1: "En ik zag een nieuwe hemel en een nieuwe aarde". De huidige sociale, politieke, economische en klimatologische veranderingen zorgen voor turbulente tijden, maar muziek kan helpen ons bestaan en onze spiritualiteit op een nieuwe manier te definiëren. De uitvoering van een muziekconcert vergt immers samenspel en nodigt mensen uit in alle ontvankelijkheid naar hetzelfde te luisteren. Zo wordt wellicht al iets van die nieuwe hemel en nieuwe aarde hoorbaar, is de overtuiging van de organisatoren. Het nieuwe cirkelvormige logo van het festival, een van de initiatieven van kersvers directeur Jelle Dierickx, weet die gedachte in alle soberheid treffend te vatten.

Poesia Divina

In de abdij van Postel, Averbode en Tongerlo, in de begijnhofkerken van Hoogstraten, Lier en Turnhout, in kerken in Geel en Herentals en in de Mechelse kathedraal kan je terecht voor een breed aanbod aan concerten en verdiepende activiteiten. Musica Divina 2017 brengt sacrale muziek en voorstellingen die het publiek meenemen van de renaissance tot vandaag en van Noorwegen over Frankrijk tot Japan. Geheel nieuw is het project Poesia Divina. Daarvoor kregen negen Vlaamse dichters de vraag om uitgaande van het festivalmotto een "psalm" te schrijven. Door een heel aantal verjaardagen is editie 2017 extra feestelijk. Het Ricercar Consort heeft aandacht voor 450 jaar Claudio Monteverdi, de Lautten Compagny en het Calmus Ensemble brengen 500 jaar Reformatie tot leven en er staan drie jubilerende ensembles op het programma: het Goeyvaerts trio (20 jaar), het Berlijnse niniwe (15 jaar) en Capriola di Gioia (10 jaar). (FV)

Musica Divina loopt van 15 tot 30 september op verschillende locaties in de Antwerpse Kempen.

In terecht voor de activiteiten.

ICEV

Boccherini met boemerangeffect

GEHOORD OP 16/9 IN ABDIJ AVERBODE
Bryars / Boccherini

40 van 100

De belofte van nieuw leven, hoe zet je zoiets op muziek? De hedendaagse minimalist Gavin Bryars vond er een gewiekst antwoord op. Zijn *Incipit vita nova*, een kaboutercantate voor stem en strijktrio, opent alsof de musici hun snaren aan het stemmen zijn. Slim: terwijl je denkt dat het stuk nog moet beginnen, besef je dat deze ode aan het leven al in bloei staat.

Incipit vita nova was een van de startstukken van Musica Divina, dat tot eind deze maand door Kempense abdijen, begijnhoven en kerken trekt. In de Abdij Averbode legde het Goeyvaerts Strijktrio met psychologiserende precisie de lijntjes uit waarboven contratenor Leandro Marziotte vloeiende vocalen projecteerde. Stem en strijkers hadden een gouden greep op de afstand tussen jubelende woorden en strak langzame noten.

Bryars' miniaturistische levensode was de intro tot het meer substantiële *Stabat mater* van Luigi Boccherini, de klaagzang van Maria bij het lichaam van haar overleden zoon. Terwijl Bryars euforie injecteerde met ernst, bracht Boccherini optimisme aan op wanhoop. Lastige componist overigens, die Boccherini, een bandwerker bovendien. Uitvoerders van zijn muziek moeten de balans treffen tussen operavertoon en kamermuziek, barokke virtuositeit en haydneske spitsvondigheid.

Capriola Di Gioia en sopraan Amaryllis Dieltiens lieten kansen liggen om dit *Stabat mater* tot een warm broodje te kneden. De uitvoering werd ontsierd door een onprettige klankbalans, wiebelige nootjes en rafelrandjes in poëzie en frasering. Met als boemerangeffect dat je oren zich na afloop vooral het voorprogramma herinnerden.

TOM JANSSENS

CONTACT

Festival van Vlaanderen Mechelen/Kempen
Zoutwerf 5, 2800 Mechelen
T +32 (0)15 26 23 41
kempen@festival.be

Dr. Jelle Dierickx
directeur
jelle@festival.be

Michaela Defever
PR & marketing
michaela@festival.be
T +32(0)485 19 25 33